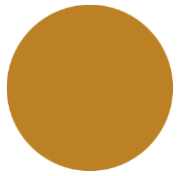

Årlig likabehandlingsplan samt plan mot kränkande behandling Granby nya förskola Sigtuna kommun 2018

Granby nya förskolas vision

<i>Invånaren först</i>
I Sigtuna kommun arbetar vi för invånarna och ser till att deras behov möts.
<i>Allas lika värde</i>
Vi respekterar alla individer oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, ålder, etnicitet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning.
<i>Kvalitet i fokus</i>
Sigtuna kommun bedriver sin verksamhet med ett förhållningssätt som genom hög effektivitet och god service medverkar till ett långsiktigt hållbart samhälle.

Det demokratiska uppdraget

Förskolans läroplan, Lpfö 98

”Förskolan vilar på demokratisk grund” och ”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan skall hålla levande i arbetet med barnen.”

Skollagen 6 kap. 8§ Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Ledningsdeklaration

Planen mot kränkande behandling syftar till att främja barnens lika rättigheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder eller ålder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. (Definitioner och begrepp se bil. 1)

Granby nya förskola tar avstånd från alla tendenser till trakasserier och annan kränkande behandling både fysiskt, psykiskt och verbalt. All personal arbetar för att det inte ska finnas någon diskriminering, inte förekomma trakasserier eller annan kränkande behandling. Det arbetet grundar sig på vår gemensamma värdegrund som finns i Sigtuna kommun

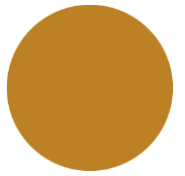
Skolutvecklingsprogrammet

MÅL

- Barn och elever känner trivsel, trygghet och studiero

STRATEGIER

- Skolor och förskolor har kännedom om barn och elevers trivsel och trygghet
- Vårdnadshavare har kännedom om barnens trivsel och trygghet
- Förskolor och skolor arbetar aktivt och likvärdigt för att förebygga mobbing och kränkningar
- Förskolor och skolor arbetar aktivt för trivsel, studiero och hälsa.
- Skolor bedriver ett aktivt arbete mot frånvaro
- Förskolor och skolor utvecklar samverkan med stödfunktioner och myndigheter
- Utveckla samverkan med andra förvaltningar

Ansvarsfördelning

Förskolechefens ansvar

Förskolechefen ska tillsammans med personalen upprätta genomföra, följa upp och utvärdera förskolans likabehandlingsarbete för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling bland barn och personal.

Förskolechef ska skapa förutsättningar för att personalen ska kunna genomföra ett systematiskt likabehandlingsarbete.

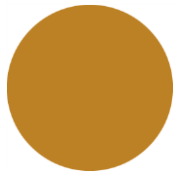
Personalens ansvar

Personalen ska sträva efter att varje barn utvecklar förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Personalen ska visa respekt för individen och medverka till att det skapas ett demokratiskt klimat i förskolan, där samhörighet och ansvar kan utvecklas och där barnen får möjlighet att visa solidaritet. De ska stimulera barnens samspel och hjälpa dem att bearbeta konflikter samt reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra. Personalen ska göra barnen uppmärksamma på att människor kan ha olika attityder och värderingar som styr deras synpunkter och handlande.

Vårdnadshavare är delaktiga i likabehandlingsarbetet genom att

- tänka på att hålla eventuella kapprumsdialoger (när en förälder vill lyfta något ärende/händelse/konflikt) på ett respektfullt sätt. Detta bör hållas mellan vuxna ögon utan att små öron hör. Fråga pedagogen om denne har tid att ta samtalet enskilt nu eller att de ska ge ett förslag på när det passar bäst.
- ta kontakt med pedagogerna så fort en fråga uppstått
- diskutera planen mot diskriminering och kränkande behandling på exempelvis föräldrasamråd och föräldramöten
- delta i den kommungemensamma ”Brukarenkäten”

Barnens upplevelser och synpunkter

Barnen görs delaktiga i samtal om likabehandling och förskolans värdegrund i dagliga arbetet. Vi samtalar, lyssnar och ger barnen ansvar efter förmåga. Alla barn har lika värde och får känna sig som en viktig del av gruppen.

Barnens upplevelser och synpunkter kartläggs genom samtal med alla barn utifrån förmåga. Samtalen sker bland annat i samband med utvecklingssamtalen under vårterminen.

Främjande arbete

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling och respekten för allas lika värde. Förskolan ska skapa en verksamhet där alla barn verkligen har lika rättigheter och möjligheter i praktiken och inte bara i teorin.

Främjandearbetet utgår från förskolans fortgående värdegrundsarbete och de främjande insatserna riktar sig till alla barn. De olika diskrimineringsgrunderna lyfts fram och behandlas.

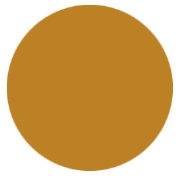
Varje läsår används flera APT till att diskutera och reflektera kring likabehandlingsarbetet och det främjande arbetet.

All personal går minst nivå 1 av Vägledande samspel – ICDP.

Granby nya förskola har en gemensam utvecklingsgrupp för att leda och driva det övergripande likabehandlingsarbetet. Medlemmarna i gruppen byts ut med jämna mellanrum.

Exempel på främjande arbete som pågår:

- Tänka på sitt kroppsspråk likväl som sitt röstläge i alla lägen. Det är viktigt att vara uppmärksam på att inte samma barns namn hörs i återkommande reglerande situationer.
- Se till att personalen är fördelade och vistas där barnen är både inom- och utomhus.
- Ställa rimliga krav, barn löser inte konflikter automatiskt. Därför är det viktigt att den vuxne är närvarande och ger barnen möjlighet att lösa konflikten själva och att den vuxne ger stöd i konfliktlösningen.
- Jobba temainriktat utifrån värdegrunden på olika sätt. T ex med att vara bra kompis och olika känslor.
- Främja ett vårdat språk genom att träna med barnen på hur man tilltalar och samtalar med varandra. Var tydliga till barnen att på vår förskola är det inte ok med fula, kränkande ord och svordomar.

Kartläggning och nulägesanalys

Kartläggning

- Systematisk kartläggning av miljö, barngrupp och stämningen på förskolan görs på avdelningarna en gång i månaden utifrån ett färdigt dokument. (se bilaga 8).
- Barnsamtal i samband med utvecklingssamtalen

Analys

Alla pedagoger på förskolan blev i och med kartläggningen delaktig i likabehandlingsarbetet. I underlaget till utvecklingssamtalet lägger vi till en fråga kopplat till förskolans likabehandlingsarbete.

Vi vill göra familjerna mer medvetna och delaktiga.

Brukarenkäten

Brukarenkäten genomfördes under våren 2017 och 88 % av föräldrarna deltog.

91 % av de som svarade instämmer helt eller delvis i att "Mitt barn känner sig tryggt i förskolan".

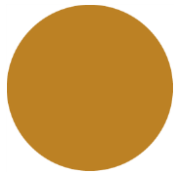
100 % av de som svarade instämmer helt eller delvis i att "Personalen är goda förebilder för mitt barn" Här svarar 6 % "vet ej".

100 % av de som svarade instämmer helt eller delvis i att "Personalen bemöter mitt barn med respekt". Här svarar 3 % "vet ej".

100 % av de som svarade instämmer helt eller delvis i att "Pojkar och flickor ges samma förutsättningar". Här svarar 17 % "vet ej".

97 % av de som svarade instämmer helt eller delvis i att "Personalen motverkar aktivt till att något barn behandlas illa". Här svarar 9 % "vet ej".

97 % av de som svarade instämmer helt eller delvis i att "Jag känner till förskolans arbete med att motverka mobbning, kränkande behandling och diskriminering (likabehandling). Här svarar 6 % "vet ej".

Utvärdering och revidering

I samband med vårterminens utvärderingar utvärderar vi årets arbete med likabehandling och går igenom kommande års likabehandlingsplan.

Mål från förra årets plan:

Problemområde:

1. Bristen på medvetenheten hos familjerna om vårt likabehandlingsarbete.

Mål:

1. Att fler föräldrar än i brukarenkäten 2016 svarar att de instämmer helt eller delvis på påståendet om att de känner till förskolans arbete med att motverka mobbning, kränkande behandling och diskriminering (likabehandling).

Resultat:

2016 svarade 63 % av föräldrarna att de instämmer helt i påstående ”Jag känner till förskolans arbete med att motverka mobbning, kränkande behandling och diskriminering”.

2017 svarade 76 % att de instämmer i ovan nämnda påstående.

Vi ser därmed att fler föräldrar känner till vårt arbete med likabehandling och diskriminering.

Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet handlar om att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i vår verksamhet. Utifrån kartläggningen och brukarenkäten, vilka risk- och problemområden har identifierats i analysen?

Problemområde:

1. 100 % av föräldrarna svarade på påståendet ”På mitt barns förskola ges pojkar och flickor samma förutsättningar”, men 17 % svarade ”vet ej”.

Mål:

1. Att färre föräldrar än i brukarenkäten 2017 svarar ”vet ej” när det gäller påståendet ”På mitt barns förskola ges pojkar och flickor samma förutsättningar”

Åtgärder:

1. Lägga till en fråga i kartläggningsdokumentet, kopplat till genus.
2. Vi lyfter genusfrågorna både i likabehandlingsgruppen och i personalgruppen.

Utvärdering

1. Utvärderingen görs under senare delen av våren 2018.

Ansvariga:

1. Likabehandlingsgruppen på förskolan och alla pedagogerna

Åtgärdande arbete

De åtgärder som vidtas på såväl kort som lång sikt måste leda till att trakasserierna eller kränkningarna upphör.

Om vi ser, hör eller på annat sätt blir uppmärksamma på att ett barn är/har blivit utsatt för trakasserier eller annan kränkande behandling har varje medarbetare skyldighet att ingripa skyndsamt.

Det är viktigt att barnet tas på allvar när det visar tecken på att det blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling i någon form.

Skollag 6 kap 10§ Personal som får kännedom om att ett barn eller elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldiga att anmäla detta till förskolechefen eller rektor. Förskolechefen/rektorn är skyldiga att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkningarna i framtiden.

Vid händelser som sker mellan barn ska medarbetaren skyndsamt:

- Tala direkt med de berörda barnen om det som hänt.
- Genast ta upp ämnet i barngruppen och beroende på åldersgrupp arbeta/samtala om ämnet tex genom litteratur, drama och värdegrundssamtal.
- Informera vårdnadshavare och förskolechef.
- Anmäla kränkande behandling till förvaltningen. (Se ”Blankett pärmen”). Heidi, hur man skickar anmälan
- Skriv en ”Utredning med anledning av kränkande behandling (se ”Blankett pärmen”).

Vid händelser som sker mellan vuxen/barn ska vederbörande

- Tala direkt med den berörda vuxna om det som hänt.
- Informera förskolechef om händelsen och förloppet.

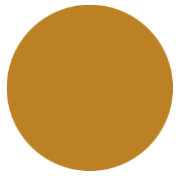
Se handlingsplan Anmälan om kränkande behandling. Bilaga 7.

Vårdnadshavare som känner oro över sitt barn tar snarast kontakt med personal på avdelningen/i gruppen, arbetslagsledare eller förskolechef.

Information om Sigtuna kommuns arbete med Trygghet och studiero och blankett för anmälan om kränkande behandling och finns på [sigtuna.se](http://www.sigtuna.se)

<http://www.sigtuna.se/Barn--Utbildning/Kvalitet-i-forskola-och-skola-/Likabehandling/>

Barnen i verksamheten skall känna sig väl förtrogna och trygga med att alltid kunna vända sig till en vuxen när något har hänt.

Referenser

Litteratur

Bohlin, A. (2010) *Offentlighetsprincipen*. Stockholm: Norstedts Juridik

Herlin, A., Munthe, B. (2011) *En tryggare skola – Regler och förebyggande arbete mot våld och kränkande behandling*, Stockholm: Norstedts Juridik

Olsson, S., (2008) *Sekretess och anmälningsplikt i förskola och skola*, Lund: Studentlitteratur

Artiklar

Offentligt tryck

SFS 1977:284, Arbetsmiljöförordning

SFS 1981:130, Preskriptionslag

SFS 2001:453, Socialtjänstlag

SFS 2008:567, Diskrimineringslag

SFS 2009:400, Offentlighets- och sekretesslag

SFS 2010:800, Skollag

SFS 1962:700, Brottsbalk

Prop 2007/08:95

Prop 2009/10:165

Skolverket (2012) *Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10)*, Stockholm: Fritzes

Skolverket (2011) *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (SKOLFS 2010:37)*, Stockholm: Fritzes

Rättsfall

NJA 1988 s 586

HD nr B 1354 – 07

HD nr B 2493-03

JO 1998/99 s 432

BILAGA 1

Definitioner

Diskriminering

Diskriminering är när skolan/förskolan på osakliga grunder behandlar en elev/ett barn sämre än andra elever/barn

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Med direkt diskriminering menas att en elev/ ett barn missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan elev om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet och uttryck, etnisk tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder och religion eller annan trosuppfattning.

Att inte kunna vara med på vissa lektioner på grund av ett funktionshinder är ett exempel på direkt diskriminering.

Med indirekt diskriminering menas att en elev/ett barn behandlas sämre genom att skolan/förskolan agerar på ett sätt som inte direkt upplevs som diskriminerande, men som ändå får en diskriminerande effekt.

Ett exempel på indirekt diskriminering är att alla serveras och förväntas äta fläsk, eftersom det finns de som inte äter fläsk på grund av sin religion.

Trakasserier

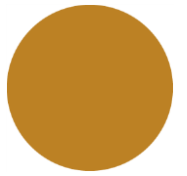
Trakasserier är en behandling, som kränker en elevs/ett barns värdighet och som har koppling till någon av de skyddade diskrimineringsgrunderna, d.v.s. kön, könsöverskridande identitet och uttryck, etnisk tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder och religion eller annan trosuppfattning.

Kränkande behandling

Med kränkande behandling menas ett uppträdande, som kränker en elevs/ett barns värdighet. Kränkningar kan vara av olika slag, t.ex.

- Fysiska t.ex. slag och knuffar
- Verbala t.ex. hot, svordomar, öknamn
- Psykosociala t.ex. utfrysning, blickar, alla går när man kommer
- Texter och bilder t.ex. lappar, fotografier, sms, mms, msn och andra meddelanden på olika sociala medier

Annan kränkande behandling

Med annan kränkande behandling menas uppträdande som utan att vara trakasserande- kränker någons värdighet. Kränkande behandling kan t.ex. vara mobbning.

BILAGA 2

Nationella styrdokument och rättslig reglering

Skollag

Skollagens 6 kapitel gäller till skydd för barn och elever i skolan. Syftet med kapitlet är att motverka alla former av kränkningar. Lagen definierar kränkningar som ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barns eller en elevs värdighet (Skollagen, 6 kap 3§).

I första hand avser kapitlet att förhindra kränkande behandling eller repressalier från personalens sida gentemot elever. Kränkningar mellan elever avses också. Kränkningar mellan vuxna eller från elevernas sida gentemot personalen omfattas dock inte. I sådana fall får Brottsbalkens bestämmelser om ärekränkning (BrB 5 kap 1-4§§), misshandel (BrB 3 kap 5§) eller olaga hot (BrB 4 kap 5§) tillämpas.¹

I förarbetena ger lagstiftaren exempel på kränkningar. Det kan röra sig om mobbning och liknande beteende som har sin grund i att någon har en viss hårfärg, är överviktig eller är en plugghäst. (Prop 2007/08:95 s 87). Även psykiska kränkningar omfattas.

Vidare anger Skollagen att det är förbjudet för den som arbetar i skolan att utsätta elever för kränkande behandling (Skollagen, 6 kap 9§). Det är likaledes förbjudet att utsätta ett barn för repressalier på grund av att eleven medverkat i en utredning eller påtalat att någon handlat i strid med vad som anges i skollagens 6 kap.

Om en lärare eller annan personal vid skolan får information om att en elev utsatts för kränkningar i verksamheten är denne skyldig att anmäla detta till rektor. Med andra ord har all personal anmälningsskyldighet gentemot sin rektor (Skollagen 6 kap 10§). Enligt samma paragraf har rektor skyldighet att anmäla detta vidare till huvudmannen. Huvudmannen har då skyldighet att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta åtgärder som skäligen kan ses som påkallade för att förhindra sådana kränkningar i framtiden.

Om skolan åsidosätter sina skyldigheter jml skollagens 6 kap 7-11§§ skall skolan dels betala skadestånd till barnet eller eleven för den kränkning som detta innebär, dels ersätta skadan som orsakats av åsidosättandet. Skyldigheterna enligt 7-11§§ är

- att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling (7§)
- att varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever (8§)
- att inte utsätta en elev för kränkande behandling (9§)

¹ Herlin, A., Munthe, B. (2011) *En tryggare skola – Regler och förebyggande arbete mot våld och kränkande behandling*, Stockholm: Norstedts Juridik

- att utreda omständigheterna kring uppgivna kränkningar och vidta de åtgärder som skäligen kan behövas (10§)
- att inte utsätta en elev för repressalier på grund av att eleven medverkat i utredning eller påtalat att någon agerat i strid med skollagens 6 kap. (11§)²

När det gäller elever som anser sig ha blivit utsatta för kränkningar är det huvudmannen som skall bevisa att kränkningar eller repressalier inte har förkommit (6 kap 14§).

När det gäller rättsliga processer är det Statens skolinspektion som i tvist om skadestånd får föra talan i domstol jml Skollagens 6 kap 15§ för en elev som medger det. I fall då diskriminering enligt diskrimineringslagen har förekommit får Diskrimineringsombudsmannen och Skolinspektionens Barn- och elevombud komma överens om vem som skall föra elevens talan.

När det gäller preskription gäller preskriptionslagens bestämmelse om att talan skall vara väckt inom 10 år från det att handlingen ägde rum eller att skolans skyldighet att agera åsidosattes (Preskriptionslag, 1981:130, 2§)

Skollagen ställer krav på att skolan har ett aktivt och målinriktat arbete för att förebygga kränkande behandling. I 8§ åläggs huvudmannen att se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Denna plan skall innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolans befogenheter att vidta åtgärder för trivsel och trygghet regleras i skollagens 5 kapitel. Rektor beslutar enligt lagen om ordningsregler på skolan. (Skollagen 5 kap 5§). Följs inte dessa regler kan disciplinära åtgärder aktualiseras. Enligt 5 kap 6§ får rektor eller lärare vidta omedelbara och tillfälliga åtgärder för att skapa trygghet eller komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. De omedelbara åtgärder som 5:5 syftar på skulle kunna vara att göra omflyttningar i klassen eller utvisning ur klassrummet (prop 2009/10:165 s 680). Inom rättspraxis har det också utvecklats principer för hur skolpersonal kan ingripa fysiskt inom ramen för tillsynsplikten.³ Av dessa domar framkommer att rätten att ingripa fysiskt är mycket begränsad. Högsta Domstolen understryker dock att lärare inte bara har en rätt att ingripa utan också en skyldighet. Skollagens 5 kap, 5§, 3:e stycket innehåller krav på proportionalitet vid tillämpning av första stycket. Åtgärden måste vara rimlig utifrån elevens ålder, beteende, syftet med åtgärden och andra omständigheter.

Personal i skolan har också möjlighet att agera med stöd av brottsbalkens regler om nödvärn (BrB 24 kap 1-5§§).

² Herlin, A., Munthe, B. (2011) *En tryggare skola – Regler och förebyggande arbete mot våld och kränkande behandling*. Stockholm: Norstedts Juridik

³ NJA 1988 s 586, HD nr B 1354 - 07

Enligt 5 kap 7§ får läraren visa ut eleven från klassrummet om eleven uppträder olämpligt och inte rättar sig efter lärarens anvisningar. Enligt förarbeten har skolan i det fallet fortsatt tillsynsplikt över eleven.⁴

Enligt 5 kap 8§ kan läraren eller rektorn besluta om för- eller kvarsittning. Det får ske under maximalt en timme och skall bedrivas under uppsikt. Kvarsittning torde vara en åtgärd som tillgrips sedan utvisning inte haft någon effekt.⁵

Enligt 5 kap 9-10§§ skall rektor se till att en elev utreds om denne vid upprepade tillfällen uppträtt felaktigt eller har gjort sig skyldig till svårare förseelser. En utredning enl 9§ kan leda till att rektor beslutar att tilldela eleven en skriftlig varning jml 5 kap 11§. Utöver detta kan eleven efter beslut av rektor placeras om inom skolenheten jml 5 kap 12§ eller till en annan skola jml 5 kap 13§. Om inte synnerliga skäl föreligger får sådan omplacering inte gälla mer än två veckor och aldrig för mer än 4 veckor.

Om det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero får skolan jml 5 kap 14§ besluta om att stänga av eleven. Ett beslut om avstängning kan överklagas till förvaltningsrätten jml 28 kap 9§ skolagen. Innan rektor beslutar om avstängning skall eleven och vårdnadshavaren beredas möjlighet att yttra sig. (Skollagen 5 kap 21§)

Lärare eller rektor får omhänderta föremål som kan utgöra ett hot mot tryggheten eller stör undervisningen jml 5 kap 22§. Vid omhändertagandet får inget rättstridigt våld, hot eller tvång förekomma.⁶

Enligt 5 kap 24§ skall åtgärder som vidtagits enl 7, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 eller 23§§ dokumenteras skriftligt. Vid omhändertagande jml 22§ gäller detta endast om föremålet inte lämnats tillbaka vid lektionens slut.

Diskrimineringslag

Diskrimineringslagen har till ändamål att motverka diskriminering och främja lika rättigheter avsett kön, könsöverskridande identitet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

(Diskrimineringslag, 1 kap 1§) Enligt diskrimineringslagen skall skolan arbeta målmedvetet för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever. Det innebär att skolorna ska göra allt för att ingen ska bli diskriminerad eller trakasserad.

Vidare ska skolan göra allt för att förebygga, utreda och vidta åtgärder mot att någon elev utsätts för trakasserier som har samband med någon av ovanstående diskrimineringsgrunder (Diskrimineringslag, 3 kap 13-15§§). Dessutom ska skolan varje år upprätta en likabehandlingsplan som innehåller en översikt över det som

⁴ Prop 2009/10:165 s 680

⁵ Herlin, A., Munthe, B. (2011) *En tryggare skola – Regler och förebyggande arbete mot våld och kränkande behandling*, Stockholm: Norstedts Juridik

⁶ Herlin, A., Munthe, B. (2011) *En tryggare skola – Regler och förebyggande arbete mot våld och kränkande behandling*, Stockholm: Norstedts Juridik

behövs göras för att främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever, dels förebygga och förhindra trakasserier. (Diskrimineringslag, 3 kap 16§). Denna plan kan samordnas med den plan som skollagens 6 kap 6-8§§ föreskriver.

Diskrimineringsombudsmannen utövar tillsyn över att lagen följs. På begäran av DO är skolan skyldig att lämna även sekretesskyddade uppgifter, ge DO tillträde till skola och samverka med myndigheten. DO kan utdöma vite om skolan inte rättar sig efter DO:s anvisningar. (Diskrimineringslag, 4 kap 4§)

Om en skola bryter mot förbuden mot diskriminering eller inte gör tillräckligt för att förebygga, utreda eller åtgärda skall huvudmannen för skolan betala ersättning till den som utsatts. (Diskrimineringslag, 5 kap 1§).

När det gäller diskriminering är bevisbördan omvänd. Om någon anser sig ha blivit diskriminerad är det svaranden som skall bevisa att diskriminering inte har förekommit. (Diskrimineringslag 6 kap 3§). Talan skall väckas inom två år, annars preskriberas ärendet. (Diskrimineringslag, 6 kap 4§)

Offentlighets- och sekretesslag

I skolans arbete för att utreda och åtgärda kränkande behandling skall offentlighets- och sekretesslagen beaktas. Utgångspunkten är att offentlighet skall gälla, men när det rör sig om uppgifter som rör enskilds personliga förhållanden gäller sekretess om röjande av sådan uppgift kan göra att den enskilde lider.

All personal i skolan omfattas av bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen och har tystnadsplikt. Elever och vårdnadshavare, som givetvis också är delaktiga i arbetet för att åtgärda och följa upp kränkningar, har dock ingen tystnadsplikt.

Sekretess till skydd för enskild i utbildningsverksamhet framgår av 23 kap 2§ OSL. Till sekretessen hör kurators, psykologs eller specialpedagogs verksamhet. Sekretess gäller också för uppgifter som hänför sig till ett ärende om tillrättaförande av elev (23 kap 4§ OSL) något som kan förekomma i skolans åtgärdande arbete kring kränkningar. Sekretessen gäller inte för beslut i ärenden. Däremot kan bakomliggande dokument behöva sekretesskyddas. Känsliga handlingar bör därför läggas som bilagor till beslutsprotokollen.⁷ Samma typ av sekretess kan gälla för det som i 23 kap 2§ 2:a stycket OSL benämns särskild elevstödande verksamhet. Dit hör bland annat lärares inhämtande av uppgifter om elevernas personliga förhållanden i syfte att förebygga eller avhjälpa olika typer av svårigheter i skolan. Besluten är offentliga, men bakomliggande uppgifter skall inte lämnas ut om det kan antas att eleven eller någon närstående lider men.

I OSL finns en sekretessbrytande bestämmelse som kan nyttjas i undantagsfall. (10 kap 27§, OSL) Den benämns vanligen generalklausulen. Av paragrafen framgår att sekretessbelagd uppgift får lämnas till en kommunal skola, förskola eller annan myndighet om det framstår som nödvändigt för barnets bästa.

⁷ Bohlin, A. (2010) *Offentlighetsprincipen*. Stockholm: Norstedts Juridik

Läroplan för förskolan, 2010

I läroplanens 1 kapitel regleras förskolans värdegrund. Här slås fast att verksamheten vilar på demokratins grund och att förskolan skall förmedla och förankra respekt för mänskliga rättigheter. Var och en som verkar inom förskolan skall främja aktning för varje människas egenvärde. Förskolan skall också främja förståelse för andra människor och förmåga tillinlevelse. Ingen ska utsättas för diskriminering eller annan kränkande behandling i förskolan.

I 2 kapitlet presenteras övergripande mål och riktlinjer. Skolans mål är att varje elev

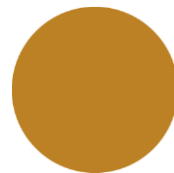
- kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen

Alla som arbetar i skolan ska

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor,
- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, och
- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt

Läraren ska

- klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet,
- öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem,
- uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling,
- tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen, och
- samarbeta med hemmen i elevernas fostran och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete

Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10)

I de allmänna råden beskrivs arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i följande figur:⁸

FÖRBUD MOT DISKRIMINERING OCH KRÄNKANDE BEHANDLING		
Huvudmannen eller personalen får aldrig utsätta ett barn eller en elev för diskriminering eller kränkande behandling		
FRÄMJANDE ARBETE	FÖREBYGGANDE ARBETE	ÅTGÄRDANDE ARBETE
<ul style="list-style-type: none">• Syftar till att skapa en trygg skolmiljö och förstärka respekten för alla lika värde,• Omfattar diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning, samt• Riktas mot alla och bedrivs kontinuerligt och utan förekommen anledning. <p>Exempel</p> <ul style="list-style-type: none">• Elever får återkommande, med stöd av personal, hålla i aktiviteter för att skapa en god atmosfär, t ex elevkafé eller trivselaktiviteter i klassen• Pojkar och flickor ges lika stort inflytande och utrymme i verksamheten• Personalen planerar utflykter och friluftsdagar så att alla barn och elever ges förutsättningar att delta.	<ul style="list-style-type: none">• Syftar till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling och• Omfattar sådant som i en kartläggning av verksamheten identifieras som risker. <p>Exempel</p> <ul style="list-style-type: none">• Rastvakter som har uppsikt över platser som eleverna upplever som otrygga.• Analysera kartläggningar av elevernas trygghet och planera insatserna tillsammans med dem.• Ta fram ordningsregler tillsammans med eleverna.	<ul style="list-style-type: none">• Kräver goda rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling,• Ska påbörjas genast när det kommer signaler om att ett barn eller en elev känner sig diskriminerad, trakasserad eller kränkt,• Innebär att verksamheten måste vidta åtgärder som dokumenteras och utvärderas för att hindra att kränkningarna upprepas. <p>Exempel</p> <ul style="list-style-type: none">• Utse antimobbningsteam som består av lärare och personal från elevhälsan.• Öka observationer på rasterna

PLAN MOT DISKRIMINERING OCH KRÄNKANDE BEHANDLING

Arbetet med att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling bör, tillsammans med rutinerna för det åtgärdande arbetet återspeglas i en plan mot diskriminering och kränkande behandling

⁸ Skolverket (2012) *Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10)*, Stockholm: Fritzes

De allmänna råden föreskriver att huvudmannen bör se till att skolorna skall kartlägga och analysera organisationen och arbetssättet så att det inte finns inslag som kan leda till diskriminering eller kränkande behandling. Skolan skall problematisera regler, rutiner och organisationella förutsättningar så att de inte leder till diskriminering eller kränkande behandling.

Vidare bör personalen vara särskilt uppmärksam på om någon elev utsätts för diskriminering eller kränkande behandling av personal. Det skall också finnas rutiner för hur det i så fall utreds, åtgärdas och dokumenteras. För att en elev ska kunna vända sig till någon i personalen om att han eller hon upplever sig kränkta eller diskriminerade av någon i personalen krävs det förtroendefulla relationer mellan elever och personal.

Skolan bör bedriva ett systematiskt och långsiktigt arbete för att främja alla elevers lika rättigheter. Detta arbete skall vara en del av det vardagliga arbetet och skall rikta sig till alla. Personalen skall erbjudas kompetensutveckling och möjlighet att diskutera egna normer och attityder. Även elever skall återkommande diskutera normer, attityder och hur goda relationer kan vårdas.

I det förbyggande arbetet bör det ingå att regelbundet kartlägga elevernas trygghet och trivsel samt deras uppfattning om förekomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Skolan skall också analysera kartläggningen för att identifiera risker för icke önskvärd beteende. I samband med en sådan analys skall skolan också utvärdera tidigare insatser. I arbetet skall skolan utifrån de identifierade riskerna formulera konkreta och uppföljningsbara mål för arbetet samt planera vilka insatser som ska genomföras under året. I detta arbete skall eleverna vara delaktiga.

För att upptäcka trakasserier och kränkande behandling bör personalen ha god uppsikt över de utrymmen där elever befinner sig. Huvudmannen bör ha system och upprätta rutiner för hur en anmälan om trakasserier eller kränkande behandling ska göras så att den kommer till såväl rektorn som huvudmannen. Vidare bör elever samt vårdnadshavare få information om hur de ska rapportera när en elev upplever eller får kännedom om kränkningar, diskriminering eller trakasserier.

När det gäller att utreda och dokumentera uppgifter om trakasserier och kränkande behandling bör huvudmannen se till att det finns en tydlig ansvarsfördelning för utredningen och att det finns tydliga rutiner för denna. En utredning bör allsidigt belysa vad som inträffat och innehålla en analys av orsakerna till det inträffade. Den bör omfatta både den som kan ha utfört kränkningen och den som har blivit utsatt. Utredningen bör leda till att verksamheten får tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma vilka åtgärder som måste vidtas för att få trakasserier eller den kränkande behandlingen att upphöra.

Utredningen bör dokumenteras och verksamheten bör utveckla ändamålsenliga former och rutiner för detta. Vidare bör det finnas rutiner för hur informationen till berörda barn, elever och vårdnadshavare ska ske då någon i verksamheten får kännedom om att ett barn eller en elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling. I varje enskilt fall bör det bedömas om en anmälan ska göras till andra myndigheter.

För att åtgärda trakasserier och kränkningar bör det finnas rutiner för hur akuta situationer ska hanteras när elever har utsatts. Åtgärderna som vidtas bör grundas på utredningen i det enskilda fallet och riktas till såväl den elev som blivit utsatt som till den som utövat kränkningen. Åtgärderna bör följas upp och utvärderas för att verksamheten ska kunna förvissa sig om att de leder till att kränkningarna upphör. Härvidlag bör gemensamma rutiner för förfaringsätt och dokumentation utarbetas.

Skolan skall ta fram planer mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planerna bör bedrivas så att det resulterar i en gemensam plan eller i två planer som hänger ihop på ett systematiskt sätt. Det skall också bedrivas så att planen återspeglar förhållandena i varje enskild verksamhet. Planerna skall också bli kända i verksamheten och hos barns och elevers vårdnadshavare.

Planerna bör innehålla konkreta mål som utgår från slutsatserna av kartläggningarna och beskrivningar av de insatser som ska genomföras under året för att förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Vidare bör det finnas en ansvarsfördelning för utförandet av de främjande och förebyggande insatserna och en beskrivning av hur insatserna för att främja likabehandling och de förebyggande insatserna mot trakasserier och kränkande behandling ska följas upp och utvärderas.

Det bör finnas rutiner för hur elever och deras vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling på samma sätt som för hur personalens respektive rektorns anmälningsskyldighet ska fullgöras.

Det bör också finnas rutiner för hur diskriminering, trakasserier och kränkande behandling ska utredas, åtgärdas och dokumenteras, samt en beskrivning av hur elever ska medverka och har medverkat i det främjande förebyggande arbetet.

Bilaga 3

Handlingsplan vid trakasserier eller kränkande behandling

Åtgärder och ansvar för dessa, inklusive tidsplan

- Enligt anmälningsplikten ska all förekomst av kränkande behandling och trakasserier som sker på skolan/förskolan eller har anknytning till skolan/förskolan anmälas till huvudmannen oavsett om händelsen skett i korridoren, på skolgården, fritiden, eller på internet.
- Så snart någon i personalen får kännedom om att en elev/ ett barn har blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier skall detta anmälas enligt Skollagen 6 kap 10§, SFS 2010:800. Detta görs till rektor/förskolechef genom anmälningslänk och formulär. Rektor/förskolechef har möjlighet att lägga till material och ändra i anmälan. Anmälan skall ske samma dag som personalen får kännedom om saken. I samband med att skolan/förskolan får denna information träder en skyldighet att utreda. Den i personalen som upptäcker kränkningar skall genast ingripa. Då den akuta situationen åtgärdats meddelas elevernas/barnens mentorer, kontaktlärare eller ansvarig personal i förskolan.
- Anmälningsplikten innefattar all förekomst av kränkande behandling som sker på skolan/förskolan eller har anknytning till skolan/förskolan ska anmälas till huvudmannen. Det spelar ingen roll om det skett i korridoren, på skolgården eller på internet utanför skoltid.
- Mentorn till de inblandade eleverna kallar omedelbart till enskilda samtal. Mentor och ytterligare en personal talar med den som utsatts för kränkningen för att klargöra vad som hänt och om även om vad som kan ha inträffat tidigare. Här är det viktigt att klargöra att Sigtuna kommuns policy är att kränkningar ej får förekomma och att skolan nu kommer att vidta åtgärder. Bestäm en tid för uppföljning, cirka en vecka senare, men klargör även att eleven genast ska komma till mentor om något händer innan dess. Dokumentera samtalet i *handlingsplan vid kränkande behandling*.
- Mentor och ytterligare en person talar sedan med den/dem som utfört kränkningen. Om flera personer deltagit talar de vuxna med dem en och en. Förklara att kränkningar inte accepteras och inte heller får förekomma enligt lag, och att de genast ska upphöra. Gör upp en plan för hur detta ska gå till. Bestäm en tid för uppföljning cirka en vecka senare. Dokumentera samtalet enligt *handlingsplan vid kränkande behandling*. Barnet eller eleven skall vara delaktiga i processen utifrån förutsättningarna.
- I förskolan har man samtal med barnen med hänsyn till barnets ålder och förutsättningar.

- Mentoreterna/ansvarig personal i förskolan för ett samtal med respektive vårdnadshavare om vad som har hänt och vilka åtgärder som vidtagits. Uppföljning sker senast efter två veckor. Det som framkommer dokumenteras i *handlingsplan vid kränkande behandling*. Utredningen och alla uppföljningar skall i original lämnas in till expeditionen för att diarieföras. Rektor/förskolechef ansvarar för att en utredning görs, och det är därför nödvändigt att rektor/förskolechef spelar en aktiv roll i arbetet. I vissa fall kan dokumentet behöva upprättas för såväl den elev som har utfört kränkningarna som den som blivit utsatt. Rektor/förskolechef i sin tur informerar barn och elevhälsan och skyddsombud och samråder om fortsatta åtgärder.
- Trakasserier och kränkande handlingar kan utgöra brott och rektor/förskolechef kan då fatta beslut om att göra en polisanmälan. Rektor/förskolechef bedömer i varje enskilt fall om en anmälan skall göras. Vid händelser som inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa ska Arbetsmiljöverket underrättas. Anmälan till Arbetsmiljöverket skall göras av rektor efter samråd med skyddsombud.
- Det bör alltid övervägas om åtgärder också ska vidtas i syfte att förändra strukturer och förhållanden på grupp- och verksamhetsnivå.
- Då trakasserier eller kränkningar har inträffat skall detta lyftas i arbetslagen så att eleverna/barnen kan hållas under särskild uppsikt.
- Om kränkningarna eller trakasserier inte upphört kallas de elever som utsätter andra för kränkningar till elevhälsoteamets möte tillsammans med vårdnadshavare. Samtalet dokumenteras i protokoll och åtgärder förs in i *Utredning med anledning av anmälan om kränkande behandling*.
- I förskolan har man samtal med vårdnadshavare och om möjligt med barnen med hänsyn till barnets ålder och förutsättningar.

Bilaga 4

Handlingsplan vid trakasserier eller kränkande behandling av vuxen mot elev

- Enligt styrdokumentet skall en skola/förskola ha särskilda rutiner för att hantera fall där någon i personalen har utsatt en elev/ett barn för trakasserier eller kränkande behandling. Om en elev/ett barn utsätts för diskriminering, trakasserier eller annan form av kränkande behandling av en vuxen följs nedanstående plan:
- Samma skyldighet att anmäla och utreda som åligger skolan/förskolan då en elev/ett barn blir utsatt för trakasserier gäller självklart också om det är en vuxen som uppges utföra kränkningar eller trakasserier. Elev, barn, vuxen eller vårdnadshavare ska anmäla händelsen till rektor/förskolechef.
- Om en elev eller ett barn upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling är det viktigt att berörda vårdnadshavare informeras så fort som möjligt, och detta gäller också om det är en vuxen som uppges utföra kränkningar eller trakasserier. Det är rektor/förskolechef som ansvarar för denna information.
- Då rektor utreder skall företrädare för den arbetstagarorganisation som den vuxne tillhör informeras om att en utredning har inletts. När rektor kallar till samtal med den vuxne skall denne informeras om att företrädare för arbetstagarorganisation kan beredas möjlighet att delta. Arbetet dokumenteras i form av åtgärdsprogram vid kränkande behandling.
- De åtgärder som kan komma ifråga mot arbetstagaren skall ha stöd i lag och kollektivavtal. Vissa uppkomna situationer kan lösas genom medvetandegöranden och samtal. Om det fel eller försummelse som arbetstagaren har gjort sig skyldig till bedöms som mindre allvarligt kan rektor välja att ge arbetstagaren en erinran som i rättslig mening mer har karaktären av upplysning eller tillsägelse. Om arbetstagaren gjort sig skyldig till kränkande behandling kan disciplinpåföljd i form av skriftlig varning utdelas. Förvaltningschefen har delegation på disciplinpåföljd. Innan fråga om disciplinpåföljd i form av skriftlig varning avgörs ska berörd arbetstagarare ges tillfälle att yttra sig och lokal arbetstagarorganisation underrättas om den tilltänkta åtgärden enligt kollektivavtal. Rektor/förskolechef kan inte utdela skriftlig varning om felet eller försummelsen har gått vidare till polis eller åklagare.
- Arbetstagarare kan på grund av förseelse när det gäller kränkande behandling av elev tillfälligt tas ur arbete av arbetsgivaren. För denna tid ska arbetstagararen avstå samtliga avlöningsförmåner, om inte arbetsgivaren av särskilda skäl medger att viss del av lönen får behållas.

- Är arbetstagare på sannolika skäl misstänkt för eller bevisligen skyldig till svårare fel eller försummelse i arbetet, brott som kan medföra fängelse eller svårare förseelse utom anställningen har arbetsgivaren rätt att i avvaktan på slutligt ställningstagande avstänga arbetstagaren från arbete.
- Avstängning kan även ske om det i övrigt finns vägande skäl. Avstängning får ske för högst 30 kalenderdagar i sänder. Har utredning om förseelse upptagits av polis- eller åklagarmyndighet, gäller dock avstängningen längst intill dess beslut i åtalsfrågan meddelats eller domen vunnit laga kraft.
- Avlöningsförmåner under avstängning hanteras enligt gällande kollektivavtal.
- Vissa förseelser kan leda till uppsägning på grund av personliga förhållanden. Rektor skall undersöka möjligheten att lösa situationen utan uppsägning genom omplacering eller på annat sätt. Arbetstagare och arbetstagarorganisation skall informeras och erbjudas rätt till överläggning jml 30§ LAS. I övrigt regleras uppsägningen jml 7§ LAS.
- Avskedande får ske om arbetstagaren grovt åsidosatt sina skyldigheter mot arbetsgivaren jml 18§ LAS.
- Trakasserier och kränkande handlingar kan utgöra brott och rektor/förskolechef kan då fatta beslut om att göra en polisanmälan. Vid händelser som inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa ska Arbetsmiljöverket underrättas. Anmälan till Arbetsmiljöverket skall göras av rektor/förskolechef efter samråd med skyddsombud.
- Rektor/förskolechef följer upp ärendet med eleven och vårdnadshavare rektor/förskolechef träffar regelbundet den personal som kränkt eleven/barnet och samtalar om hur situationen med berörd elev/barn fungerar.
- Elev, barn eller vårdnadshavare kan begära att få ärendet granskat genom att vända sig till Barn- och elevombudsmannen (www.skolinspektionen.se/BEO)

Bilaga 5

Resultat från brukarenkätens frågor kopplade till likabehandlingsarbetet på förskolan

Brukarenkäten

Brukarenkäten genomfördes under våren 2017 och 88 % av föräldrarna deltog.

91 % av de som svarade instämmer helt eller delvis i att "Mitt barn känner sig tryggt i förskolan".

100 % av de som svarade instämmer helt eller delvis i att "Personalen är goda förebilder för mitt barn" Här svarar 6 % "vet ej".

100 % av de som svarade instämmer helt eller delvis i att "Personalen bemöter mitt barn med respekt". Här svarar 3 % "vet ej".

100 % av de som svarade instämmer helt eller delvis i att "Pojkar och flickor ges samma förutsättningar". Här svarar 17 % "vet ej".

97 % av de som svarade instämmer helt eller delvis i att "Personalen motverkar aktivt till att något barn behandlas illa". Här svarar 9 % "vet ej".

97 % av de som svarade instämmer helt eller delvis i att "Jag känner till förskolans arbete med att motverka mobbning, kränkande behandling och diskriminering (likabehandling). Här svarar 6 % "vet ej".

Bilaga 6

Anmälningsrutiner

Anmälan till socialtjänsten

- Om en elev/barn far illa och någon i personalen får kännedom om detta eller bara anar att det förhåller sig så inträder en skyldighet att anmäla detta till Socialtjänsten. (Socialtjänstlag, 14 kap 1§).
- Vid skola är det rektor som gör anmälan till socialtjänsten. Om det inte sker är den anställde som uppmärksammat problemet själv skyldig att göra anmälan.
- All personal vid skolan är skyldig att lämna socialnämnden uppgifter som kan vara av betydelse för en utredning av ett barns behov av skydd. (Socialtjänstlag, 14 kap 1§, 4:e st)
- Anmälan görs skriftligt. Av anmälan skall följande framgå:
 - Lagrum för anmälan: Socialtjänstlagen, 14 kap 1§
 - Elevens/barnets namn och personnummer
 - Vårdnadshavares namn
 - Anledning för anmälan och kort redogörelse
 - Vem som lämnar informationen; namn och befattning.
- Samråd med barn och elevhälsan skall ske om det inte är uppenbart obehövt.
- En anmälan täcker inte in händelser som inträffar senare – Om ytterligare omständigheter framkommer skall en ny anmälan göras.
- Innan anmälan görs bör vårdnadshavaren informeras om att skolan överväger att göra en anmälan. Vid ett överlämnande av sådan information medverkar rektor/förskolechef och representant för barn och elevhälsan.⁹
- Vårdnadshavaren skall inte informeras om misstanken gäller att någon av vårdnadshavarna utsätter barnet för misshandel eller andra brottsliga gärningar.¹⁰

Anmälan till Arbetsmiljöverket

- Enligt Arbetsmiljöförordningen (Arbetsmiljöförordning 2§) skall rektor utan dröjsmål underrätta Arbetsmiljöverket om olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbete föranlett dödsfall eller svårare personskada eller samtidigt drabbat flera arbetstagare. Detsamma gäller vid tillbud som har inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa.

⁹ Olsson, S., (2008) *Sekretess och anmälningsplikt i förskola och skola*, Lund: Studentlitteratur

¹⁰ Herlin, A., Munthe, B. (2011) *En tryggare skola – Regler och förebyggande arbete mot våld och kränkande behandling*, Stockholm: Norstedts Juridik

Detta ställer krav på att all personal på skolan/förskolan omedelbart kontaktar rektor/förskolechef om de får kännedom om en allvarlig händelse.

- Definitioner på svårare personskada:
 - Benfrakturer
 - Öppen eller sluten skada som orsakar blödning
 - Skada på nerv, muskel eller inre organ
 - Brännskada eller kylskada
 - Förlust av kroppsdel
- Definitioner på tillbud
 - Knivhot
 - Hot med skjutvapen
 - Annat hot om våld mot person
 - Svårare fall av mobbing eller kränkande behandling (HD B 2493-03)
- Skolan/förskolan följer principen att alla tillbud av ovanstående fall skall anmälas utan dröjsmål. Om tvekan råder skall Arbetsmiljöverket kontaktas via telefon. Samtalet skall då dokumenteras och av dokumentationen skall det framgå dels när samtalet ägde rum, dels med vem man talat med på Arbetsmiljöverket.

Anmälan till polisen

- Enligt Skolverkets allmänna råd bör en bedömning göras i varje enskilt fall om polisanmälan skall göras utifrån trakasserier och andra kränkningar (SKOLFS 2012:10).
- Skyldighet att anmäla brott regleras av BrB 23 kap 6§. När det gäller allvarligare brott som är å färde, t ex att rån eller misshandel planeras kan det vara straffbart att inte anmäla.
- Skolan skall vara återhållsam med polisanmälningar som gäller barn under 12 år.¹¹
- Skolan skall i samtliga fall som rör brott av elever eller brott mot elever alltid överväga om skolan skall anmäla saken till socialtjänsten. När det gäller brott som misstänks ha begåtts av minderåriga vidarebefordrar polisen ärendet till socialtjänsten. Polisens vidarebefordran ersätter dock aldrig skolans skyldigheter enligt Sol 14 kap 1§.

¹¹ JO 1998/99 s 432

- Om ett brott riktar sig mot en elev bör skolan överväga om samtycke skall inhämtas från elev eller vårdnadshavare innan anmälan görs.
- Skolan har skyldighet att lämna ut vissa uppgifter till polis. (Offentlighets- och sekretesslag, 6 kap 5§). Sekretesskyddade uppgifter kan lämnas ut om det är nödvändigt för att polisen skall kunna göra sitt arbete (Offentlighets- och sekretesslag, 10 kap 2§), om uppgiften angår misstanke om vissa brott där fängelse är föreskrivet (Offentlighets- och sekretesslag, 10 kap 21§), om uppgiften angår misstanke om brott där fängelse är föreskrivet (Offentlighets- och sekretesslag, 10 kap 23-24§§), eller om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas ut har företräde framför de intressen som sekretessen ska skydda. (Offentlighets- och sekretesslag, 10 kap 27§)
- Utgångspunkten är att rektor gör anmälan som representant för skolan.

BILAGA 7

Granby nya förskolas handlingsplan för anmälan av kränkande behandling

Skollag 6 kap 10§ *Personal som får kännedom om att ett barn eller elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är **skyldig** att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn.*

När du ser att ett barn blir utsatt:

- Reagera och förhindra och bedöm situationen, gör en avvägning
- Ring föräldrarna direkt eller informera när barnet hämtas
- Informera förskolans ledning/Förskolans ledning ska i sin tur informera förvaltningsledningen.
- Skriv ner din och barnets version av händelsen. Utred, dokumentera, fotografera. Boka samtal med vårdnadshavarna till berörda barn.
- Fyll i två blanketter
 - a. **Utredning med anledning av kränkande behandling.** Behåll och fortsätt på samma blankett med handlingsplan och uppföljning, dokumentet delas av både förövaren och offrets föräldrar. Därför ska du skriva barnets initialer, inte riktiga namn. Målsmännens underskrift är viktig även om ärendet läggs ner.
 - b. **Anmälan om kränkande behandling.** Ska ges till förskolechefen för vidarebefordran till förvaltningen/verksamhetschef inom 24 timmar.

Spar alla kopior och anteckningar på ett säkert ställe. Ev. uppföljning i samverkansgruppen.

Vid behov kontakta specialpedagog/förskolepsykolog. Detta kan behövas för hjälp och stöd med arbetsätt/förhållningssätt i det dagliga arbetet och för att rådgöra kring hur föräldrasamtal ska läggas upp.

Vuxna som kränker barn. Informera förskolechefen omedelbart

- Jag som kollega har ansvar att prata med min kollega om vad jag har hört/sett samtidigt som jag informerar chef.
- Förskolechefen kallar till samtal med alla som varit i närheten av händelsen och den person som det berör. Samtalen kan vara enskilda eller med flera samtidigt.
- Upprätta handlingsplan
- I allvarliga fall erinran, anmälan till Bun, socialtjänst, polis.
- Avstängning och/eller böter

BILAGA 8

SYSTEMATISK KARTLÄGGNING AV MILJÖ, BARNGRUPP OCH STÄMNING UTIFRÅN LIKABEHANDLINGSARBETET VID GRANBY NYA FÖRSKOLA

DATUM _____ AVDELNING _____

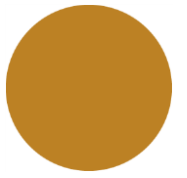
Titta på förra månadens kartläggning, vad kvarstår?

Beskriv hur ni upplever nuläget, stämningen i barngruppen, konflikter med mera

Beskriv situationer, aktiviteter, platser där ni upplever att risken för kränkning är stor

Utifrån ovan, beskriv *konkreta förebyggande och främjande åtgärder* ni gör på **kort/ lång** sikt.

Pratar vi lika till flickor/ pojkar?

Ansvariga för detta är: _____